

ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی

در مواردی که انجام کار به طور مقاطعه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار می شود کارفرما باید در قرار دادی که منعقد می کند مقاطعه کار را متعهد نماید که کارکنان خود و همچنین کارکنان مقاطعه کاران فرعی را نزد سازمان تامین اجتماعی بیمه نماید و کل حق بیمه را به ترتیب مقرر در ماده ۲۸ قانون تامین اجتماعی بپردازد .

پرداخت پنج درصد بهای کل کار مقاطعه از طرف کارفرما موکول به ارایه مفاسد حساب از طرف سازمان خواهد بود در مورد پیمانکارانی که صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر به سازمان تامین اجتماعی تسلیم نمایند ، معادل حق بیمه پرداختی بنا به درخواست سازمان از مبلغ مذکور آزاد خواهد شد . هر گاه کارفرما آخرین قسط مقاطعه کار را بدون مطالبه مفاسد حساب سازمان بپردازد، مسئول پرداخت حق بیمه مقرر و خسارات مربوطه خواهد بود و حق دارد وجوهی را که از این بابت به سازمان پرداخت می نماید از مقاطعه کار مطالبه و وصول نماید. کلیه وزارتخانه ها و موسسات و شرکت های دولتی ، همچنین شهرداریها و اطاق اصناف و موسسات دولتی و غیر دولتی و موسسات خیریه و عام المنفعه مشمول این ماده می باشند .

تبصره الحاقی به ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی مصوب جلسه مورخ ۲۶/۲/۷۲ مجلس شورای اسلامی

کلیه کارفرمایان موضوع ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی و ۲۹ قانون بیمه های اجتماعی (سابق) مکلفند مطالبات سازمان تامین اجتماعی از مقاطعه کاران و مهندسین مشاوره که حداقل یکسال از تاریخ خاتمه ، تعلیق یا فسخ قرارداد آنان گذشته و در این فاصله جهت پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در اجرای قرارداد و ارائه مفاسد حساب سازمان تامین اجتماعی مراجعه ننموده اند را ضمن اعلام فهرست مشخصات مقاطعه کاران و مهندسین مشاور از محل پنج درصد کل کار و آخرین قسط نگهداری شده به این سازمان پرداخت نمایند . بیمه پس از قطعی شدن طبق قانون و بر اساس آراء هیئت تجدید نظر موضوع ماده ۴۴ قانون تامین اجتماعی و ابلاغ مجدد به پیمانکار جهت پرداخت بدهی حق بیمه ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ توسط سازمان تامین اجتماعی اعلام خواهد شد . نحوه اجرای تبصره مذکور به موجب آیین نامه ای خواهد بود که توسط سازمان تامین اجتماعی تهیه و به تصویب هیات وزیران می رسد .

ماده ۴۱ قانون تامین اجتماعی

▶ در مواردی که نوع کار ایجاب کند سازمان تامین اجتماعی می تواند به پیشنهاد هیات مدیره و تصویب شورای عالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلقه را به همان نسبت مطالبه و وصول نماید.

بخشنامه ۱۴ جدید درآمد

قرار داد های مشمول ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی از نظر نحوه احتساب حق بیمه به سه دسته تقسیم می گردند:

بخش اول : قرار دادهای مشمول ضوابط طرحهای عمرانی

بخش دوم : قراردادهای غیر عمرانی

بخش سوم: موارد خاص قراردادهای غیر عمرانی

بخش اول : قرار دادهای مشمول ضوابط طرحهای عمرانی

الف : شرایط لازم

طبق مصوبات ۱۲۹ و ۱۴۳ شورای عالی سازمان تامین اجتماعی قراردادهایی مشمول ضوابط طرحهای عمرانی تلقی می شوند که دو شرط زیر را توأماً دارا باشند .

۱- قراردادهای اساس فهرست بهاء پایه سازمان مدیریت و برنامه ریزی (قراردادهای پیمانکاری) یا ضوابط تیپ سازمان مذکور (قرار دادهای مشاوره ای) منعقد شده باشد .

۲- تمام یا قسمتی از بودجه عملیات از محل اعتبارات عمرانی دولت (اعتبارات ملی ، منطقه ای ، استانی) تامین شده باشد.

ماخذ حق بیمه پیمانهای طرحهای عمرانی

۱- قرار دادهای مشاوره ای

حق بیمه قرار دادهای مشاوره ای مقطوعاً ۱۴ درصد ناخالص کارکرد به اضافه ۱/۶ درصد بعنوان حق بیمه بیکاری جمعاً به میزان ۱۵/۶ درصد ناخالص کارکرد می باشد (۳/۶ درصد سهم مهندس مشاور و ۱۲ درصد سهم کارفرما)

۲- قرار دادهای پیمانکاری (اجرایی)

حق بیمه قرار دادهای اجرایی مقطوعاً ۶ درصد ناخالص کارکرد به اضافه ۶ دهم درصد بعنوان بیمه بیکاری جمعاً به میزان ۶/۶ درصد ناخالص کارکرد می باشد (۱/۶ درصد سهم پیمانکار و ۵ درصد سهم کارفرما)

۳- طبق مصوبه مورخ ۶۶/۰۵/۱۸ شورای عالی تأمین اجتماعی در صورتی که پیمانکاران مجری قرار دادهای مشمول طرحهای عمرانی بخشی از اجرای عملیات موضوع پیمان را طی قرارداد به پیمانکاران فرعی واگذار نمایند، چنانچه حق بیمه متعلق به قرار داد اصلی بر مبنای ناخالص کل کارکرد قرار داد پرداخت شود در این صورت حق بیمه ای بابت قرار داد پیمانکار فرعی مطالبه و دریافت نخواهد شد.

مجوز های خاص

حق بیمه قرار دادهای پیمانکاری و مشاوره ای طرحهای عمرانی سازمان صنایع دفاع ، قرار دادهای تسطیح و آماده سازی اراضی وزارت مسکن و شهر سازی ، قرار دادهای ساختمانی شرکت مخابرات ایران ، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و قراردادهای سازمان تامین اجتماعی با پیمانکاران در صورتی که براساس فهرست بهاء و ضوابط سازمان مدیریت و برنامه ریزی منعقد شده باشد طبق مصوبات ۱۲۹ و ۱۴۳ شورایعالی تامین اجتماعی محاسبه می شود .

بخش دوم : قراردادهای غیر عمرانی

کلیه بیمه قرار دادهای فاقد شرایط اشاره شده در بخش طرحهای عمرانی ، قراردادهای غیر عمرانی تلقی می شود .

قرار دادهای منعقد شده از ۷۰/۰۱/۲۴ به بعد

۳- به موجب مصوبات مورخ ۷۰/۰۱/۲۴ و ۷۳/۰۹/۰۷ شورای عالی تامین اجتماعی مآخذ واحدی همانند طرحهای عمرانی برای محاسبه قراردادهای غیر عمرانی در نظر گرفته شده است ، که این امر تسهیلات زیادی را در جهت آگاه کردن پیمانکار و کارفرما از میزان حق بیمه قرارداد و همچنین تعیین و وصول حق بیمه و صدور مفاسا حساب پیمانکاران فراهم آورده است . به استناد مصوبه مورخ ۷۰/۰۱/۲۴ حق بیمه قراردادهای پیمانکاری و مهندسین مشاور از تاریخ مذکور به بعد منعقد شده و می شوند با توجه به تعهد طرفین و نحوه اجرای کار به ترتیب زیر محاسبه می شود:

ماخذ محاسبه قرارداد های غیر عمرانی

- ▶ ۲-۱- حق بیمه قراردادهایی که در اجرای آنها تهیه مصالح مصرفی کلاً بعهده و هزینه پیمانکار می باشد و یا موضوع قرارداد ارائه خدمات بوده و نوع کارایجاب نماید که کلاً به صورت مکانیکی انجام گیرد به ماخذ ۷ درصد ناخالص کل کارکرد ه اضافه یک نهم آن بعنوان حق بیمه بیکاری می باشد .
- ▶ ۲-۲- حق بیمه کلیه قراردادهای دستمزدی و خدماتی که به صورت غیر مکانیکی انجام می گیرد و یا تجهیزات و وسایل مکانیکی توسط کارفرما تهیه و به صورت رایگان در اختیار پیمانکار قرار داده می شود به ماخذ ۱۵ درصد ناخالص کارکرد به اضافه یک نهم آن بعنوان حق بیمه بیکاری می باشد.
- ▶ ۲-۳- در مواردی که تهیه قسمتی از مصالح به عهده و هزینه پیمانکار و قسمتی به عهده و هزینه واگذارنده کار می باشد ، ارزش مصالح واگذاری به پیمانکار به ناخالص کل کارکرد افزوده می شود و سپس حق بیمه طبق بند ۱-۲ محاسبه می شود .

۴-۲- قیمت تجهیزات وارده از خارج از کشور که پیمانکاران از طریق گشایش اعتبار اسنادی خریداری می نمایند مشمول کسر حق بیمه نمی باشد ، همچنین قیمت مصالح انحصاری ، اختصاصی آسانسور و تاسیسات ، ماشین آلات ، آهن آلات در قرارداد های سوله سازی که تهیه آن در اختیار واگذارندگان کار است ، پارچه در قراردادهای دوخت و دوز ، آسفالت در قراردادهای جاده سازی و آسفالت خیابانها و محوطه ها ، موکت و کف پوش و کابینت در صورتی که توسط کارفرما تهیه و به صورت رایگان به پیمانکار تحویل شود بعنوان مصالح واگذاری تلقی نشده و قیمت آنها به کل کارکرد اضافه نمی شود .

۵-۲- در مواردی که موضوع قرارداد ارائه خدمات بوده و نوع کار ایجاب نماید قسمتی از عملیات به صورت مکانیکی (با وسایل و ماشین آلات مکانیکی متعلق به پیمانکار) و قسمتی به صورت دستی انجام گیرد در این حالت حق بیمه بخش (درصد) مکانیکی به ماخذ ۷ درصد و حق بیمه بخش (درصد) دستی به ماخذ ۱۵ درصد به اضافه یک نهم بابت بیمه بیکاری محاسبه می شود .

► ۲-۶- در مواردی که وسایل و ابزار مکانیکی توسط واگذارنده کار تهیه و بدون دریافت کرایه (به صورت رایگان) در اختیار پیمانکار قرار می گیرد، در این حالت عملیات **دستمزدی** محسوب و حق بیمه آن کلاً به ماخذ **۱۵ درصد** به اضافه یک نهم بابت بیمه بیکاری محاسبه خواهد شد.

► ۲-۷- در مواردی که پیمانکار اصلی بخشی از عملیات پروژه را با انعقاد قرار داد به **پیمانکاران فرعی** واگذار نماید حق بیمه قرارداد های پیمانکاران فرعی نیز با توجه به تعهدات طرفین مندرج در پیمان طبق ضوابط محاسبه و وصول و در صورت ارائه مفاسا حساب پیمانکاران فرعی به هنگام احتساب حق بیمه پیمانکار اصلی **معادل کارکرد پیمانکاران فرعی** که مفاسا حساب داشته اند از **کارکرد پیمانکار اصلی کسر** می شود.

نهادها ، سازمانها و وزارتخانه ها

۸-۲- آن دسته از نهاد ها و سازمانها و وزارتخانه هایی که کارکنان آنها مشمول قانون حمایتی خاص غیر از تامین اجتماعی می باشند در صورتی که با انعقاد قرارداد با سایر موسسات ، وزارتخانه ها و سازمانها اقدام به انجام کار به صورت پیمانکاری نمایند ، چنانچه کار موضوع قرارداد توسط پرسنل رسمی آنها که مشمول قانون حمایتی خاص می باشند همچنین پرسنل روزمزد و قرار دادی انجام گیرد و لیست و حق بیمه کلیه پرسنل و روز مزد و غیر رسمی شاغل در اجرای پیمان را به سازمان تسلیم و پرداخت نمایند. چنانچه فاقد بدهی به سازمان باشند مفاسد حساب قرارداد آنها صادر خواهد شد . بدیهی است واگذارنده کار ملزم به رعایت ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی در مورد این گروه از پیمانکاران می باشد .

بخس سوم: حالت خاص قرار دادهای غیر عمرانی

الف- پیمانکارانی که دارای کارگاه تولیدی ، صنعتی و فنی می باشند

▶ به موجب مصوبه مورخ ۷۳/۰۹/۰۷ شورای عالی تامین اجتماعی نحوه احتساب حق بیمه پیمانکارانی که دارای کارگاه صنعتی ، فنی و تولیدی در ارتباط با موضوع عملیات قرار دادهای منعقد می باشند و امور اجرایی پیمانها در کارگاه آنها انجام می گردد و یا به عبارت دیگر موضوع عملیات قرار داد منعقد به نوعی تولیدات کارگاههای آنها باشد به شرح ذیل خواهد بود :

اشخاص حقوقی

در صورتی که پیمانکار شخص حقوقی و **دارای دفاتر و اسناد قانونی** بوده و دفاتر آن مورد تایید سازمان باشد در این صورت با وصول حق بیمه طبق گزارش بازرسی از دفاتر قانونی مفاصا حساب قرارداد صادر می شود . شعب سازمان تامین اجتماعی موظفند انجام بازرسی از دفاتر قانونی این قبیل پیمانکاران را در اولویت قرار دهند .

۱-۱- چنانچه سازمان قادر نباشد سریعاً از دفاتر قانونی پیمانکار بازرسی نماید و پیمانکار جهت دریافت مفاصا حساب تعجیل داشته باشد در این صورت اگر پیمانکار طبق محتویات پرونده های مطالباتی کارگاهی و دفتر مرکزی فاقد هر گونه بدهی قطعی بوده و یا آن را پرداخت نماید و تعهد نامه مبنی برداشتن دفاتر قانونی و ارائه آن به سازمان و پرداخت حق بیمه طبق دفاتر قانونی را که به امضاء مجاز و مهر شخص حقوقی ممهور شده به سازمان ارائه نماید صدور مفاصا حساب قرارداد بلامانع خواهد بود .

۱-۲ در مواردی که پیمانکار فاقد دفاتر قانونی بوده و یا دفاتر قانونی ارائه شده مورد تایید سازمان قرار نگیرد و یا دفاتر خود را در اختیار سازمان قرار ندهد در این صورت حق بیمه قرارداد طبق تصویب نامه مورخ ۲۴/۱/۷۰ محاسبه می شود . در این حالت چنانچه پیمانکار بابت کارکنان شاغل در کارگاه تولیدی ، فنی و صنعتی خود در دوره اجرای قرارداد حق بیمه پرداخت نموده باشد از حق بیمه محاسبه شده بابت قرارداد کسر و مانده مطالبه وصول . سپس مفاصا حساب قرارداد صادر می شود .

اشخاص حقیقی

۱-۲- در صورتی که پیمانکار دارای کارگاه تولیدی، صنعتی و فنی (کارگاههای دایر که دارای مجوز فعالیت از مراجع ذیربط می باشند) و در زمان اجرای قرارداد در شعبه سازمان دارای پرونده مطالباتی بوده و لیست کارگران شاغل در کارگاه را ارسال و یا توسط سازمان از کارگاه بازرسی به عمل آمده باشد در این صورت چنانچه کارگاه وی طبق محتویات پرونده مطالباتی فاقد هر گونه بدهی بوده و یا آن را پرداخت نماید مفاصا حساب قرارداد آنها صادر می شود .

۲-۲- در مواردی که پیمانکار فاقد پرونده مطالباتی در شعبه سازمان و یا فاقد بازرسی و ارسال لیست در دوره اجرای قرارداد باشد حق بیمه قرارداد وی طبق مصوبه مورخ ۷۰/۰۱/۲۴ محاسبه و وصول و سپس مفاصا حساب صادر می شود .

توجه : کارگاههای که منحصرا برای انجام کار موضوع پیمان دایر می شود در زمره کارگاه تولیدی صنعتی و فنی محسوب نمی شود .

ب- قرار دادهای خرید و فروش

۱- قرار داد های خرید فروش اجناس ، مواد و تجهیزات که نیاز به انجام کار اضافی نباشد و موضوع قرارداد منحصرأ خرید یا فروش باشد مشمول کسر حق بیمه نخواهد بود .

۲- در مواردی که پیمانکار دارای کارگاه تولیدی ، صنعتی و فنی (اعم از حقیقی و حقوقی) باشد و قرار داد ساخت یا فروش (ساخت در کارگاه وی انجام می شود) همراه با حمل و نصب به تفکیک توسط واگذارنده کار مشخص شود در این صورت در مورد قسمت ساخت طبق بند ((الف)) عمل شده و در مورد فروش حق بیمه ای تعلق نخواهد گرفت و در خصوص حمل و نصب طبق مصوبه مورخ ۷۰/۰۱/۲۴ حق بیمه محاسبه خواهد شد . ضمناً چنانچه واگذارندگان کار میزان کارکرد حمل و نصب را مشخص نمایند ، حق بیمه نسبت به کل کارکرد اعم از ساخت یا فروش و حمل و نصب کلاً طبق مصوبه مذکور محاسبه و وصول خواهد شد .

ج - قرارداد های گاز رسانی

قراردادهای گازرسانی که فیما بین شرکت ملی گاز ایران و پیمانکاران منعقد می شود لوله و اتصالات، نوار زرد اخطار ، مواد عایق و الکتروود مخصوص که مختص عملیات گاز رسانی است و از طرف واگذارنده کار به پیمانکار تحویل می شود جزء مصالح انحصاری می باشد ، لذا حق بیمه قرارداد های مذکور با توجه به نوع عملیات به شرح زیر محاسبه می گردد.

- ۱- حق بیمه قراردادهای **احداث شبکه های** گاز رسانی به طور کلی طبق ماده دوم مصوبه ۲۴/۱/۷۰ به ماخذ ۷ درصد محاسبه و به اضافه بیمه بیکاری متعلقه وصول میشود .
- ۲- قراردادهای **نصب انشعابات** (علمک) به طور کلی خدمات تلقی و با توجه به استفاده از ماشین آلات و دستگاههای جوشکاری و بعضا کمپرسور و دستگاههای حفاری ۷۰ درصد عملیات مکانیکی محسوب و حق بیمه آن به ماخذ ۷ درصد و ۳۰ درصد عملیات غیر مکانیکی تلقی و حق بیمه آن به ماخذ پانزده درصد محاسبه و با اضافه بیمه بیکاری متعلقه وصول می شود.
- ۳- قراردادهای **نصب رگلاتور** ، چنانچه جداگانه و مستقل از نصب انشعابات (علمک) منعقد شده باشد در این صورت با توجه به نوع کار **کلا خدماتی و غیر مکانیکی** تلقی و حق بیمه ماده اول مصوبه مورخ ۷۰/۰۱/۲۴ به ماخذ **پانزده درصد با اضافه بیمه بیکاری** متعلقه محاسبه می شود . چنانچه نصب رگلاتور و نصب انشعابات تواما در یک قرارداد باشد ، طبق بند ((۲)) فوق عمل می شود .

د- قرارداد های خدمات شهری و نگهداری فضای سبز

در این گونه قراردادها نیز معدل ۷۰ درصد از ناخالص کارکرد بعنوان کارکرد مکانیکی محسوب و حق بیمه آن بـمـاخذ هفت درصد و معادل ۳۰ درصد از ناخالص کارکرد به عنوان کارکرد غیر مکانیکی تلقی و حق بیمه آن بـمـاخذ پانزده درصد محاسبه و باضافه بیمه بیکاری متعلقه وصول می شود .

ه- قرارداد های طراحی و ساخت نرم افزار و ارائه خدمات رایانه ای

قرارداد های که موضوع آنها تهیه و نصب سخت افزار (رایانه) ، طراحی و تولید نرم افزار و سیستمهای مختلف عملیاتی و اطلاعاتی و پشتیبانی نرم افزاری و سخت افزاری و تعمیر و نگهداری آنها می باشد ، در صورتی که پیمانکار مربوطه دارای شخصیت حقوقی باشد طبق بند ((الف)) این بخش عمل می شود.

قراردادهای تحقیقاتی و پژوهشی

۱- در مواردی که قرارداد تحقیقاتی و پژوهشی با **دانشگاهها یا مراکز علمی و یا موسسات وابسته به آنها** بعنوان پیمانکار یا مجری منعقد می شود چنانچه دانشگاه یا مرکز مذکور **وابسته به وزارتخانه ها باشد** و طبق پرونده ای که نزد سازمان دارد بدهکار نبوده و یا اصولاً کارکنان آن مشمول قانون تامین اجتماعی نباشند بدون محاسبه و مطالبه وجهی بابت حق بیمه قرار داد مفاصا حساب مربوطه صادر می شود .

۲- در مواردی که موسسات تحقیقاتی و پژوهشی وابسته به دانشگاهها یا سایر مراکز علمی دولتی دارای شخصیت حقوقی مستقل بوده و همچنین در موسسات تحقیقاتی و پژوهشی بخش خصوصی دارای دفاتر قانونی باشند و آن را جهت حسابرسی در اختیار سازمان نیز قرار دهند ، دفاتر قانونی مبنای محاسبه و وصول حق بیمه قراردادهای منعقد شده قرار می گیرد. به این ترتیب چنانچه طبق بازرسی از دفاتر قانونی فاقد بدهی باشند و یا آن را پرداخت نمایند صدور مفاصا حساب قراردادهای آنها بلا مانع بود .

۳- در مورد اشخاص حقوقی که دفاتر قانونی ارائه ندهند حق بیمه آنها طبق ماده دوم مصوبه مورخ ۲۴/۱/۷۰ بماخذ هفت درصد محاسبه و باضافه بیمه بیکاری متعلقه وصول می شود.

اشخاص حقیقی

- ▶ ۴- در مواردی که قرارداد تحقیق و پژوهش با شخص حقیقی (یک نفر یا چند نفر به صورت دستجمعی) منعقد و کار موضوع قرارداد توسط خود شخص یا اشخاص حقیقی به عنوان مجری در حین کار انجام شود ، چون شرایط مربوط به ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی حاصل نمی شود مشمول کسر حق بیمه نخواهد بود .

قرارداد حسابرسی

چنانچه **مؤسسات حسابرسی** لیست و حق بیمه کارکنان خود را در مهلت مقرر به سازمان ارسال و پرداخت نمایند و دارای دفاتر قانونی باشند و آن را جهت انجام حسابرسی در اختیار سازمان قرار دهند حق بیمه قراردادهای که به عنوان پیمانکار یا مجری منعقد می نمایند براساس بازرسی از دفاتر قانونی آنها محاسبه و پس از وصول ، مفاصا حساب قراردادهای آنان صادر می گردد.

نکته های مهم

۴- چنانچه با توجه به نوع عملیات قرارداد **ماخذ (درصد)** حق بیمه موضوع تصویبنامه مورخ ۲۴/۱/۷۰ به هنگام کسر و پرداخت حق بیمه از صورت وضعیتها یا صورتحساب پیمانکار یا مهندسین مشاور توسط واگذارندگان کار **رعایت نشده و به جای کسر و پرداخت حق بیمه بماخذ ۱۵ درصد، ۷ درصد پرداخت شده باشد**، همچنین در مواردی که **ماخذ پرداخت حق بیمه رعایت شده لیکن حق بیمه مستند به لیستهای ارسالی پیمانکار بیش از حق بیمه براساس ماخذ** موضوع تصویبنامه مذکور باشد در این صورت در پایان کار و به هنگام صدور مفاسا حساب قرار داد **مابه التفاوت حق بیمه محاسبه و از پیمانکار مطالبه و وصول و سپس مفاسا حساب قرارداد صادر می شود**.

۵- چنانچه پیمانکار بابت ماه یا **ماههای خارج از دوره** اجرای قرارداد (قبل از شروع و یا بعد از خاتمه قرارداد) **لیست ارسال نماید**، از دریافت آن **خود داری و چنانچه قبلا لیست دریافت شده باشد حق بیمه آن جزء قرارداد محسوب نشده و علاوه برحق بیمه قرارداد از پیمانکار وصول خواهد شد**.